

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII.

CELOVEC, SREDA, 23. JULIJ 1952

ŠTEV. 50 (510)

Ob začetku demokratskega kongresa

Predvčerajšnjim, 21. julija, so se zbrali v Chicagu predstavniki demokratske stranke, stranke Wilsona, Roosevelta in Trumana, da bi določili, kdo bo na jesenskih volitvah branil načela demokratske stranke in kdo ima tudi največ realnih izgledov na zmago. Toda konkretna ugibanja o tem, kdo bo zmagal in prišel kot Eisenhowerjev tekmeček v finale velike borbe za predsednika Združenih držav, so danes kljub temu, da kongres že teče, še zelo tvegana.

Slabost demokratov je namreč v tem, da nimajo nobene „osebnosti“ in da so njihovi kandidati za Belo hišo le več ali manj amaterji, razen Stenvensona, ki se pa ko hudič križa brani te časti, in „skromnega“ milijonarja Harrimana, ki je tudi prej politik kot pa državnik. Sedanji predsednik Truman se sicer na vse kriplje otepa, da bi še štiri leta sedel in garal v Washingtonu, je pa vsekakor zadnji adut demokratov in nikakor ni izključeno, da ga bo demokratski kongres še enkrat pozval in izbral za svojega predstavnika.

Ce bi imeli demokrati pred seboj Tafta, bi bilo njihovo stališče neprimerno laže, kakor pa je sedaj, ko se bodo morali pomeriti z Eisenhowerjem. Vendar pa se tudi med njimi čedalje bolj uveljavlja prepričanje, da Eisenhower nikakor ni tako strašen nasprotnik, kakor je izgledalo še splošno. Z drugo besedo, demokratom se odpirajo svetlejši razgledi, saj so očitne nasprotnikove slabosti: politično nezadnjaštvo, protidemokratske tendence, sovražno stališče do sindikatov in odprave ravnega razlikovanja. Bolj kot se bodo demokrati v teh vprašanih razlikovali od svojih tekmecev, bolj bo rasla verjetnost za njihovo zmago.

Naloga, ki jih bo moral rešiti kongres, s tem da izbere naprednejši program, ki bo lahko ogrel množice in da najde privlačnega kandidata, ki ga ne bi zamračila Eisenhowerjeva glorijska, gotovo niso lahke, čeprav lažje od nalog, pred katerimi je stal nedavno republikanski kongres. Prav gotovo pa ima kongres dovolj možnosti dokazati Amerikancem, da je razlika med obema strankama le še velika, izbira med njima pa znabiti za njihovo bodočnost celo usodna.

Toda stvari le niso tako preproste, kakor bi si morda kdo mislil. Hude preglednice delajo demokratom zlasti pristaši iz južnih držav. Ti so jim že zagrozili, da bodo volili republikance, če bi se kongres stranke „spozabil“ in spre-

jel v program „civilne“ pravice in še zlasti odpravo razlik med črnci in belci. Truman in Harriman pa sta v tem sporu za čisto in načelno odločitev, prepričana, da bi se izguba, katero bi utrpela na jugu, bogato splačala drugod. Toda strankin aparat, pa tudi drugi kandidatski tekmečki se nagibajo bolj h kaki kompromisni rešitvi.

Veliko negotovosti je še vedno okoli najprimernejšega demokratskega kandidata, zlasti ker Truman in Stevenson, kakor smo že omenili, še vedno kandidaturo zavračata.

Kefauver je sprva zelo uspešno začel, toda kasneje nekoliko omagal. „Njegov vlak“, tako zagotavljajo, „je sicer še vedno daleč pred drugimi, toda na — napačnem tiru“. Njegovo raziskovanje korupcije v državni upravi, v katero se je zaletel, je namreč užalilo številne strankine veličine, ki mu te „predrznosti“ in nelojalnosti do stranke seveda zlepa ne bodo odpustili. Še težje je povedati kaj o drugih kandidatih. O številu delegatov, ki jih je imel ob začetku kongresa vsak posamezni zagotovljenih zase, pa smo pisali že zadnjič.

Tržaški Slovenci v borbi proti rimskemu imperializmu

Protestna resolucija izvršnega odbora OF za Tržaško ozemlje — Ponovno pismo Slovensko-hrvatske prosvetne zveze generalu Wintertonu

Izvršni odbor Osvobodilne fronte za Tržaško ozemlje je sprejel protestno resolucijo, v kateri ob prihodu prvega rimskega funkcionarja na Tržaško ozemlje najodločneje protestira proti izvajanju krivičnih londonskih sklepov. V resoluciji je naglašeno, da je demokratsko prebivalstvo teh krajev pod vodstvom Osvobodilne fronte zlomilo italijansko imperialistično in fašistično oblast ter se osvobodilo; rimski funkcionarji, ki so pričeli prihajati v Trst, pa so predstavniki prav te premagane italijanske oblasti in nosilci imperialističnega pohlepa, čeprav po mirovni pogodbi Italija na Svobodnem tržaškem ozemlju nima nobene pravice več.

„Slovenci, ki smo od leta 1918 dalje toliko pretrpeli in nismo pozabili grozodejstev italijanske okupacije — nadaljuje resolucija — nočemo več zatiranja, kakršnemu so podvrženi v Italiji naši bratje. Ponovno opozarjamo anglo-ameriško vojaško upravo in vladi v Londonu in Washingtonu na vse posledice popuščanja italijanski izsiljevalni politiki na škodo vsega prebivalstva naše cone, a Slovencev še posebej.“

Hkrati poziva resolucija izvršnega odbora OF vse Slovence na enotno in še bolj odločno borbo proti rimskemu imperializmu.

Slovensko-hrvatska prosvetna zveza je v so-

boto izročila komandantu anglo-ameriške cone STO generalu Wintertonu pismo, v katerem ponovno razlaga brezpravni položaj slovenskih prosvetnih društev v coni A. Poleg Narodnega doma v Trstu, ki je bil leta 1920 požgan in odvzet Slovincem, poudarja pismo, so italijanske oblasti odvzele slovenskim prosvetnim organizacijam Narodne domove v Barkovljah, Rojanu, pri Sv. Ivanu, v Boljuncu, pri Sv. Jakobu, v Proseku in na Škofijah.

Nadalje poudarja pismo, da slovenskim prosvetnim društvom doslej ni bilo vrnjeno imetje, ki jim je bilo odvzeto v času fašizma, da še danes nimajo svojih prostorov ter osnovnih pogojev za obstoj in razvoj, medtem ko so bile nekatere stavbe slovenskih prosvetnih društev izročene italijanskim kulturnim društvom, ki uživajo vsestransko pomoč oblasti cone A in izvajajo svojo raznarodovalno politiko. Zahtevamo, pravi pismo, da se te krivice popravijo v smislu ustanovne listine Združenih narodov, ki jamči spoštovanje človečanskih pravic in osnovne svobosčine vsem ljudem ne glede na poreklo in jezik.

Komandanta anglo-ameriške cone STO generala Wintertonu je obiskal tudi šef jugoslovanske gospodarske delegacije v Trstu Jože Zemljak in se z njim razgovarjal nad eno uro.

Pravda za premoženje Slovenskega šolskega društva se vleče

V torek preteklega tedna je bila pred poravnico komisijo pri celovškem okrajnem sodišču ponovno obravnavana v zvezi z zahtevo Slovenskega šolskega društva po vrnitvi premoženja, t. j. poslopja Narodne šole v St. Petru pri St. Jakobu v Rožu in pripadajočega zemljišča. Oboje so društvo nasilno odvzeli in je še danes, sedem let po porazu Hitlerjeve Nemčije, vpisano v zemljiški knjigi kot last nemškega rajha.

Tudi pri tokratni obravnavi, med katero sta bili zaslišani kot prič sedanja in bivša prednica šolskih sester v šentpetrski Narodni šoli, sodišče ni razpravljalo o tem ali bo Slovenskemu šolskemu društvu končno le povrnjeno ugrabljeno premoženje, marveč je sodišče še vedno skušalo dognati ali je sploh pristojno, da odloča o zahtevi društva. Razprava se je končala s sklepom, da bo povračilna komisija izrekla svojo tozadevno razsodbo pismenim potom.

Vedno kadar se je treba pred javnostjo kazati v lepi luči, se avstrijski časopisi razpišejo o vzorno urejeni enakopravnosti Slovencev na Koroškem, odgovorni avstrijski državniki in

politiki pa se trkajo na prsi in bahavo izjavljajo, da je Koroška v tem pogledu naravnost posnemanja vreden zgled za vse ostale države na svetu. Tudi ob nedavnih razgovorih zunanjega ministra Gruberja s predstavniki Jugoslavije smo lahko brali v avstrijskih listih take neresne in neosnovane trditve, čeprav je bilo prav pri teh razgovorih posebej poudarjena potreba po zadovoljivi rešitvi vprašanja pravic koroških Slovencev v duhu prijateljskega sodelovanja.

Nepopravljena krivica, ki jo je prizadejalo nacistično nasilje koroškim Slovincem z odvzemom premoženja Slovenskega šolskega društva, je le eden izmed črnih madežev in najbolj kričečih primerov, ki ga bo treba na pravičen način in čim prej spraviti s sveta, če se hočejo odgovorni krogi v Avstriji ogniti očitku, da imajo lepe besede v enakopravnosti le na jeziku.

Reka. — V Rovinju je bil prejšnjo nedeljo velik zlet italijanske narodne manjšine v Jugoslaviji. Zleta se je udeležilo okrog 20.000 Italijanov, Hrvatov in Slovencev iz Istre in Slovenskega primorja.

Olimpijske igre so manifestacija mirnega tekmovanja med vsemi narodi, med najboljšimi športniki vseh narodov, ne glede na njihovo narodnost, raso, poreklo ali veroizpoved.

Körner na Koroškem

Zvezni prezident dr. Körner, ki se je udeležil proslave 700-letnice vzhodnotiroškega mesta Lienz, je to priložnost uporabil tudi za kratek obisk na Koroškem. Mudil se je tokrat samo v Leški in Ziljski dolini ter obiskal posamezne kraje teh dveh dolin ob Zilji. Nekaj dalj časa se je zadržal v Kočah, kjer ga je pozdravil med drugimi poveljnik anglo-ameriških čet za STO general Winterton, ki se nahaja trenutno na dopustu v Ziljski dolini, ter v Šmohorju, kjer se je končno tudi poslovil od Ziljanov.

Avstrijski parlament je šel na počitnice

Kakor je bilo razvidno iz časopisnih poročil, se je avstrijski parlament koncem preteklega tedna podal na počitnice, potem, ko je na zadnjih sejah svoje pomladanske sezone sprejel še celo vrsto novih zakonov o povrnitvi škode žrtvam fašizma, o rehabilitaciji več kategorij obremenjenih nacistov in druge. Zaradi pomanjkanja prostora v današnji številki bomo o zadnjih sklepih parlamenta poročali prihodnjič.

Ameriški visoki komisar se poslavlja

Ameriški visoki komisar v Avstriji Walter Donnelly te dni zapuša Dunaj, ker bo prevzel novo dolžnost ameriškega visokega komisarja v Nemčiji. Za novega ameriškega visokega komisarja in veleposlanika v Avstriji je bil imenovan Lewellyn Thompson, dosedanji svetovalec ameriškega veleposlaništva v Rimu. Donnelly je na tiskovni konferenci pretekli teden poudaril napore ZDA, da bi bila brž ko mogoče končana zasedba Avstrije in podpisana avstrijska državna pogodba. Pripomnil je, da ameriške čete ne bodo zapustile Avstrije pred podpisom državne pogodbe.

Železna metla za železno zaveso

Po odstavitvi romunskih ministrov Ane Pauker, Vasila Luce in Teohara Georgescuja je bil odstavljen tudi direktor romunske državne banke Vijoli, ker je baje „izdal“, da se pripravlja denarna reforma, zaradi česar so delavci navalili na trgovine, da bi pokupili blago. Po Vijoliju je bil odstavljen tudi njegov namestnik Morfe in drugi višji uradniki državne banke. Sedaj proučujejo „lojalnost“ vseh drugih uslužbencev. Po dvodnevnem proučevanju lojalnosti je bil odstavljen tudi načelnik kadrovskega oddelka banke, ki je začel ta proučevanja.

V nadaljevanju „čiščenja“ pristašev odstranjenih ministrov je bila odstavljena še vrsta drugih funkcionarjev. Med njimi je vrhovni javni tožilec Aleksander Vojtinovič, pomočnik ministra notranjih zadev Marim Žijanu, pomočnik ministra zunanje trgovine Gogu Radulescu, pomočnik ministra za narodnostne manjšine Ludovik Takač in podpredsednik komiteja za kinematografijo Dinu Negreanu. Vsi znaki pa kažejo na to, da ta sedanja čistka v Romuniji še ni in tudi tako kmalu ne bo končana.

Indijski tisk mnogo piše o Jugoslaviji

New Delhi. — Številni indijski časopisi, ki izhajajo v angleščini in domačih jezikih, so zadnje dni objavili več člankov o Jugoslaviji. Ti članki obravnavajo delovne akcije jugoslovanskih mladincev, življenje jugoslovanskih študentov, srečanje jugoslovanske nogometne reprezentance z indijsko na olimpijskih igrah itd.

Več dnevnikov in tednikov indijske socialistične stranke pa še vedno objavlja članke članov indijske socialistične delegacije, ki toplo opisujejo napore jugoslovanskih narodov za ohranitev neodvisnosti in za hiter gospodarski napredek.

Gruber gre na državni obisk v Brazilijo

Brazilsko zunanje ministrstvo je povabilo avstrijskega zunanjega ministra dr. Karla Gruberja na obisk v Brazilijo. (Kakor znano, je pred nedavnim potoval tudi iz Avstrije v Brazilijo ameriški zunanji minister Dean Acheson, preden se je po svojem evropskem obisku spet vrnil v ZDA. Tu menda ne bo neumestno vprašanje, ali je morda Acheson pripravljaj Gruberju pot v Južno Ameriko?). Dr. Gruber bo prišel v Rio de Janeiro v prvih dneh avgusta. — Poluradni krogi v Rio de Janeiru izjavljajo, da bo dr. Gruber v razgovorih z brazilskimi predstavniki verjetno prošil, naj Brazilija podpre sprejem Avstrije v OZN in umik zasedbenih čet iz Avstrije. Sodi, da bo Brazilija podprla Avstrijo, saj obstajajo med obema državama prijateljski odnosi, ki so med drugim prišli do izraza že v tem, da je Brazilija kot prva država po vojni navezala z Avstrijo redne diplomatske odnose. — Dr. Gruber bo obiskal tudi Sao Paulo, v najjužnejšem delu države, ter bo ostal v Braziliji približno 10 dni.

Uspešno gostovanje Slovenske filharmonije in baleta v Gradcu

Za medsebojno spoznavanje in sodelovanje med narodi so kulturni stiki velikega pomena. V tem pogledu sta Avstrija in Jugoslavija kot neposredni sosedji podvezeli že več razveseljivih korakov. Na Koroškem in tudi v drugih deželah Avstrije so še v najboljšem spominu gostovanja različnih jugoslovanskih kulturnih ustanov: folklornih glasbenih in plesnih skupin, Akademskega pevskega zbora, študentskega pevskega zbora ljubljanske univerze, Slovenskega narodnega gledališča z opero, baletom in dramo. Slovenska prosvetna zveza v Celovcu si lahko s ponosom šteje v zaslugo, da je kot prva navezala žive stike s kulturnim središčem Slovencev ter organizirala gostovanja na področju svoje dejavnosti, s tem pa posredovala prve povojne umetniške stike tudi z nemško govorečim prebivalstvom.

Novo priložnost za poglobljanje kulturnega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo je nudil nedavni letošnji „Graški festival“, na katerem sta z velikim uspehom gostovala Ljubljanska filharmonija in balet ljubljanske opere. Ne le graški, tudi dunajski listi so se zelo pohvalno izražali v svojih ocenah o visoki umetniški višini ljubljanskih filharmonikov, ki sta jih vodila dirigenta Bogo Leskovic in Samo Hubad. Posebno izvedba Škerjančeve četrte simfonije in Gotovčevega „Simfoničnega kola“ je bila deležna velikega priznanja. Balet ljubljanske opere, ki smo ga svoj čas v „Ohridski legendi“ občudovali tudi v Celovcu, pa je tokrat v Gradcu znova navdušil občinstvo, ki je do zadnjega kotička zasedlo prostorno operno gledališče. Prvi večer so gostje iz Ljubljane prikazali Lothkin balet „Vrag na vasi“, drugi večer pa Lindpaintnerjevo „Danino“, oboje v koreografiji svetovno znanih umetnikov Pie in Pina Mlakarja. Občinstvo je bilo tako navdušeno, da so morali ljubljanski igralci mnogo scen ponoviti.

Umevno, da se je veliki uspeh gostovanja odrazil tudi v časopisju. Dunajski dnevnik „Weltspresse“ n. pr. je v daljši oceni zapisal med drugim: Jugoslovanski gostje so mojstri svoje stroke, vsak posameznik edinstven v obvladovanju telesa, v sigurnosti gibov in naravni očarljivosti, toda tudi ves ansambel učinkuje kot harmonično dovršena celota, ki ji je težko najti para. Nepravilno bi bilo dati posameznim solistom posebno priznanje — sleherni je nudil višek umetnostnega užitka. O koncertu ljubljanskih filharmonikov pa je v listu rečeno, da so zapustili zelo dober vtis.

Skoda, da ni bilo mogoče izvesti tega gostovanja tudi v celovškem gledališču, ki bi ga koroški Slovenci in tudi avstrijsko občinstvo prav tako z navdušenjem napolnili, kakor doslej pri vseh gostovanjih Slovenskega narodnega gledališča v Celovcu. Vendar pa Gradcu nismo nevoščljivi in se veselimo, da je tudi štajersko kulturno središče znova pokazalo, da visoko ceni in pravilno vrednoti kulturno sodelovanje med narodi dveh sosednjih držav.

Tudi v znamenju sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo

Minuli petek je bila sklenjena na Dunaju pogodba med predstavniki avstrijske dentistične zbornice in Zvezo zobotehnikov LR Srbije, ki predvideva pošiljanje jugoslovanskih zobotehnikov na strokovne tečaje na Dunaj. Po tej pogodbi bo več skupin jugoslovanskih dentistov prebilo po dva tedna na dunajskem zobotehniškem inštitutu, kjer se bodo seznanili s sodobnimi izdelki, ki se uporabljajo v moderni zobotehniški praksi.

Trenutno se mudi na študijskem potovanju po Avstriji osemnajstčlanska delegacija iz Hrvaške, ki jo sestavljajo predstavniki republiške ustanove za preskrbo z elektriko. Delegacija, ki jo vodita generalni direktor Cerce ter profesor tehniške visoke šole v Zagrebu, dipl. ing. Zepić, se posebno zanima za način gradnje elektrocentral in električnega omrežja, zanima jo pa tudi, kako imajo v Avstriji v tej stroki urejeno proizvodnjo v strojni in elektro-tehniški industriji. Študijsko potovanje ima za cilj razširitev trgovinskih vezi med Avstrijo in Jugoslavijo na tem važnem področju gospodarstva.

V torek minulega tedna je odpotovala skupina desetih koroških učiteljev, ki poučujejo na dvojezičnih šolah, v Ljubljano, kjer se udeležujejo pedagoškega seminarja, ki bo trajal do konca tega tedna. Koroški učitelji so gostje Učiteljske zveze Slovenije.

Naši otroci na morju

Dober teden je že minilo, odkar je odpotovala skupina 160 otrok s posredovanjem Zveze slovenskih žena v Celovcu na morje, kjer bodo preživeli tri tedne lepih počitnic. Medtem so mnogi starši že prejeli pismene pozdrave od svojih malih ljubljencev s sporočilom, da se jim dobro godi. Ne glede na to pa ne bo odveč, če na kratko opišemo, kako so potovali, kje so se na cilju nastanili in kako jim potekajo dnevi v čudovito lepem letovišču na Jadranu.

Ravnateljstvo zveznih železnic v Beljaku je na željo Zveze slovenskih žena radevolje posredovalo pri jugoslovanski železniški upravi v Jesenicah, da je poslala v Podrožico dodatni jugoslovanski brzovozni vagon, posebej rezerviran za naše mlade potnike. Obmejne formalnosti so bile v Podrožici hitro opravljene, iz mladih grl je zadonela slovenska pesem ob spremljavi harmonike in brzovlak je zasopihal proti predoru. Za večino otrok je bila vožnja skozi dolgi predor prva senzacija, nekateri so se že bali, da mu sploh ne bo konca. Komaj se jim je na drugi strani odprl nov svet, se je vlak ustavil v Jesenicah. Tu je že čakalo in se domačemu spremstvu pridružilo odpotništvo jugoslovanskega vodstva počitniške kolonije. Po kratkem pregledu potnih listov in ko se je mladež oddežala, se je brzec podvzval naprej, se spotoma ustavil le za hip v Lescah pri Bledu ter v Kranju, na večer pa prispel v Ljubljano. Med vožnjo ni bilo lahko krotiti radovednost otrok, ki jim ni ušla nobena zanimivost v pokrajini.

Spremembra vlade dela vročo kri v Perziji

Perzijski ministrski predsednik Mosadek je v četrtek preteklega tedna odstopil. Glavni razlog za Mosadekov padec je težka gospodarska kriza, v katero je zašla Perzija, ker doslej ni mogla realizirati dohodkov od nacionaliziranih petrolejskih vrelcev in rafinerij. Petroleja ni bilo mogoče plasirati na tržišču, obenem pa je odpadel letni prispevek, ki ga je Anglo-iranska petrolejska družba do začetka spora plačevala iranski vladi. To je zelo poostriilo kronično gospodarsko krizo v Perziji, predvsem pa kronično sušo državne blagajne.

Ahmed Ghavam Es Sultaneh, ki ga je iranski parlament določil za Mosadekovega naslednika, je še isti dan obiskal šaha, da od njega dobiva navodila za sestavo nove vlade. Po razgovoru s šahom je Sultaneh govoril po radiu. Dejal je med drugim: „Izbral sem novo politiko. Kdor koli bi se tej politiki uprl, bo obravnavan z vso strogostjo in v skladu z zakonom.“ Da bi preprečili nered, so uvedli stroge varnostne ukrepe. Že v zgodnjih

V Ljubljani so vsi otroci izstopili, prtljago pa pustili pod nadzorstvom ljubljanskih vodčev v vagonih, ki so bili priključeni k vlaku, ki vozi preko Postojne in Krasa na Reko. Otroci so bili povabljeni na odpočitek in okusno in izdatno večerjo v dom, ki nosi ime partizanke Majde Vrhovnikove, ki so jo nacistični rablji ubili v Celovcu v zadnjih urah, ko so še imeli krvavo oblast v deželi.

Ko so spet vstopili v vlak so otroci kmalu drug za drugim zadremali in komaj opazili, ko se je pričel opolnoči pomikati dalje. Šele svit jim je pregal spanec, tedaj pa se je kmalu iz višine odprl pogled na gladino sinjega Jadrana. Vlak se je ustavil na Reki, avstrijski otroci so krenili proti vzhodu v Pečine pri Sušaku, naši slovenski otroci pa v Opatijo.

V Opatiji so se naši otroci nastanili v hrvaški šoli-osemetki, kjer prenočujejo, čez dan pa se razen kopanja v toplih morskih valovih zadržujejo v lepem parku pionirskega doma. Ob prihodu so jim pionirji iz Opatije pripravili v svojem domu prigrizke in prigrizke. V prijetni okolici, ob dobri in izdatni hrani ter ob skrbni in požrtvovalni pozornosti vodstva počitniške kolonije so se hitro vživeli v novi svet, ki jih obdaja, in se izvrstno počutijo. Ob urejenem dnevnem redu, pri igri, petju in kopanju jim dnevi hitro potekajo. Šli bodo na izlete, obiskali in ogledali si bodo zanimive tovarne in živahni ladijski promet na Reki, navmes pa pripravili več prireditev. Vse kaže, da jim bo čas lepih počitnic v gostoljubni Jugoslaviji med južnimi brati mnogo prehitro minil.

jutranjih urah so začeli krožiti po teheranskih ulicah tanki in oklopni avtomobili. Kljub temu pa je koncem tedna prišlo do krvavih spopadov med Mosadekovimi pristaši nacionalne fronte ter policijo in vojaštvom. Demonstranti so pozivali na boj „proti izdajalcu Ghavamu, ki služi tujim interesom in nič drugega kot orodje v britanskih rokah.“ Novemu ministrskemu predsedniku je bilo med drugim tudi zagroženo, da ga bodo „s silo odstranili“ ako takoj ne odstopi.

Nemiri so dosegli svoj vrhunec v ponedeljek. V spopadih so nastale številne smrtno žrtve in preko 20 oseb je bilo ranjenih. Novi ministrski predsednik je na pritisk množic moral podati ostavko, ki jo je perzijski šah po zadnjih poročilih, ki so nas dosegla še pred zaključkom redakcije, tudi sprejel. V ogromnih sprevodih so demonstranti marširali k stanovanju Mosadika in zahtevali, naj spet prevzame mesto ministrskega predsednika. — Ko je postala znana vest o odstopu Ghavam es Sultaneha, so se množice hitro pomirile.

XV. olimpiada v Helsinkih

Največja športna prireditev sveta, ki je vsako četrto leto v eni drugi državi, so olimpijske igre. Pa ne samo športna prireditev so olimpijske igre, marveč kot taka so tudi manifestacija mirnega tekmovanja med vsemi narodi, med najboljšimi športniki vseh narodov ne glede na njihovo narodnost, raso, poreklo ali veroizpoved. Letošnje letne olimpijske igre v Helsinkih, glavnemu mestu Finske, pa so še posebno pomembne zaradi tega, ker so združile k prijateljskemu tekmovanju ne samo več narodov, kakor kadar koli poprej, ampak tudi predstavnike obeh današnjih svetov, ki se sicer v vsakdanjem zlasti političnem življenju stojita več ali manj sovražno nasproti. Tako sta v drugi svetovni vojni premagani državi Nemčija in Japonska, ki sta leta 1948 bili še izključeni iz olimpijskih iger (tedaj so bile v Londonu) danes spet resna tekmeča. Prvič odkar obstoja Sovjetska zveza, se letos tudi njeni športniki udeležijo svetovnega praznika narodov, kakor upravičeno imenujejo sedanjo XV. olimpiado. Pa končno tudi v udeležbi dveh kitajskih moštev, moštva in Maocetungove in moštva iz Čangkajškove Kitajske lahko gledamo manifestacijo olimpijskega duha, ki ne pozna niti najostrejših političnih nasprotstev.

Preteklo soboto je predsednik finske države Juho Paasikivi v Helsinkih otvoril XV. letno olimpiado. Pred 70.000 gledalci je vkorakalo 5870 športnikov iz 69 narodov sveta v pisanih športnih oblekah in s svojimi zastavami na olimpijski stadion, vsem na čelu po stari tradiciji športniki Grčije, sinovi pradedne

domovine antičnih olimpijskih iger. Po isti stari tradiciji so ob otvoritvi, to je ob dviganju olimpijske zastave, spustili 4000 golobov, da poneso vest o izvršeni otvoritvi iger v svet, istočasno pa je salva iz 21 topov pozdravila začetek XV. olimpiade. Finski atlet Paavo Nurmi, znan iz let po prvi svetovni vojni, danes pa že 55 let star, je nato prišel v olimpijski stadion z baklo olimpijskega ognja, ki so ga 24. junija zanetili ob vznožju Olimpa ter z letalom, motociklisti, kolesarji, veslači in tekači prenesli v Helsinke, ki ga prižgali na velikem stolpu v stadionu. Končno je 300-članski zbor zapel olimpijsko himno in športniki so zaprisegli, da se hočejo v prijateljskem, miroljubnem tekmovanju boriti za olimpijske časti.

Kakor smo že poročali, je Jugoslavija zastopana na XV. olimpiadi z moštvom 130 ljudi. Najmočnejša zastopstva sta poslali Sovjetska zveza in ZDA, ki imata vsaka po 300 ljudi. Otvoritve se je med drugimi odličnimi gosti udeležil tudi generalni sekretar OZN Trygve Lie, ki je s svojo prisotnostjo demonstriral željo, da bi tudi v Združenih narodih prišlo do takega prijateljskega sodelovanja, kot je to samo po sebi umevno na olimpijskih igrah.

Tekme so že v polnem teku

Prva srečanja olimpijskih tekmovalcev, za izbiro najboljših, ki naj nastopijo v medsebojnem prijateljskem boju na olimpiadi sami, so bila že nekaj dni pred njeno uradno otvoritvijo. Takoj po otvoritvi pa so se začele nepo-

Tokio. — Čete Združenega poveljstva na Japonskem bodo smele začasno uporabljati naprave in oporišča, ki so jih prej uporabljale ameriške čete. Tako določa načrt sporazuma med zastopniki OZN in Japonske. Sporazum govori tudi o ustanovitvi mešanega odbora, čigar naloga bo, da bo dodeljeval naprave in oporišča Združenim narodom. Vprašanje sodstva, prometa, pošt itd. so izročili v proučitev tehničnemu odboru.

Beograd. — V ponedeljek je prišla v Opatijo skupina 470 švicarskih delavcev, ki bodo na letnem dopustu v počitniških domovih jugoslovanskih sindikatov. V tej skupini so člani sindikatov industrije ur, kovinski in gradbeni delavci iz švicarskega industrijskega središča Solothurma. Švicarski delavci bodo ostali pet dni v Opatiji, nato pa pojdejo na Rab, Reko in v Postojno.

Ljubljana. — V Slovenijo je prispela Angeline Brascugli, predstavnica glavne zveze ženskih organizacij iz ZDA, v kateri je včlanjeno 11 milijonov ameriških žena. Gospa Angeline Brascugli bo obiskala več otroških bolnišnic v Sloveniji.

Vladne težave v Egiptu

Komaj tri tedne se je Siri paša držal na položaju ministrskega predsednika. V ponedeljek je podal ostavko, ki je pa kralj Faruk sprva ni hotel sprejeti. Ko pa Siri paša svojega sklepa glede ostavke ni spremenil, je bil kralj prisiljen, da začne razgovore o imenovanju novega ministrskega predsednika in menijo, da bo z nalogo o sestavi nove vlade poverjen spet Hilali paša, ki je šele pred tremi tedni odstopil.

Ekskomunikacije zaradi zlorabe vere

Cerkveni krogi Nemčije sporočajo, da je bamberški nadškof izrekel ekskomunikacijo proti 19 osebam male vasice Heroldsbach v bližini Bamberga, ki so organizirali prikazovanje device Marije. Ko se je zvedelo, tako pravi poročilo, da ta prikazovanje „niso nadnaravnega izvora“, jih je Vatikan pred nedavnim prepovedal. Prebivalci Heroldsbacha, ki so s svojimi umetnimi čudeži služili težke denarce, pa se tudi od samega papeža niso pustili motiti pri svojem „gšeftu“ in so nadaljevali igro. Zato so bili sedaj izobčeni iz cerkve. Tako je celo cerkvi, ki je sprva toplo priporočala obisk teh čudežnih prikazni, postalo preveč, kar so uganjali z verskim čutom.

Nogomet:

Jugoslavija premagala ZSSR

Že drugi dan po otvoritvi olimpijskih iger je prišlo v nogometu do srečanja, ki so ga nekateri športni krogi (pa tudi politični) imenovali „tekmo stoletja“. Po žrebu je moralo igrati jugoslovansko nogometno moštvo proti moštvi Sovjetske zveze.

V dramatični, a izborni igri, ki je napenjala živce gotovo tudi marsikateremu izmed nas, ki ji je v nedeljo popoldne sledil ob radiu, so Jugoslovani najprej bili Sovjete po notah; vodili so v polčasu s 3:0 golom in to vodstvo pozneje zvišali še na 5:1. Po vsej verjetnosti pa so potem postali v dozdevnem zmagovalstvu malomarni in Rusi so do konca igre nadoknadili do neodločenega rezultata 5:5. Tudi dvakratno podaljšanje igre za 15 minut tega rezultata ni spremenilo, tako da so morali skleniti ponovitev, ki je bila včeraj zvečer. Ta tekma je še bolj napenjala živce vsem gledalcem v Helsinkih pa tudi nam poslušalcem ob radiu, saj je šlo z ozirom na poznejše manj nevarne tekme z zmagovalcem drugega kola za odločitev, kdo od obeh moštev bo na osnovi svoje zmage lahko nastopil na finalni tekmi za zlato kolajno v nogometu. Izid te izredno zanimive tekme je bil 3:1 v korist Jugoslovij. V nedeljo igrajo Jugoslovani proti Danski.

KOLENDAR

Sreda, 23. julij: Apolinarij
Četrtek, 24. julij: Kristina
Petek, 25. julij: Jakob

SPOMINSKI DNEVI

23. 7. 1914 — Avstrija je izročila Srbiji ultimatum — 1919 podpisan zakon o ustanovitvi ljubljanske univerze.

24. 7. 1842 — Rojen na Skarnčnici pri Ljubljani pisatelj Jakob Alešovec, ki je izdal humoristični list „Brenčelj“ — 1886 Admiral Tegethoff, po rodu iz uradniške družine v Mariboru, je v bitki pri Visu premagal Italijane — 1944 Minerski vod Zapadnokoroškega oddelka porušil 25 m dolg in 30 m visok most na ljubeljski cesti.

25. 7. 1909 — Lons Blierot je preletel Rovski preliv — 1943 Padec Mussolinija in fašizma v Italiji.

OPOZORILO

Na številna vprašanja in zanimanje družin, ki so se prijavile, da bodo prevzele otroke iz Slovenije na počitnice, kdaj bodo otroci dospeli, sporočamo, da jih bomo o prihodu slovenskih otrok pravočasno obvestili.

Zveza slovenskih žena.

K DOPISU „NA POSLOVILNEM VEČERU V SEKIRI“

V dopisu „Na poslovilnem večeru v Sekiri“ v zadnji številki „Slovenskega vestnika“ se je vrnil neljub tehnični pogrešek v odstavku, ki govori o zahvali tovarišice Vide Rudolfove vsem onim, ki so omogočili slovenski mladini enomesečno letovanje ob Vrbskem jezeru. Iz omenjenega odstavka je izpadlo nekaj vrstic. To vrzel danes izpopolnjemo in navajamo, da je tovarišica Rudolfova izrazila zahvalo najprej socialistični organizaciji „Kinderfreunde“, njenemu vodstvu in osebju, ki je omogočilo v okviru zamenjave slovenski mladini letovanje na Koroškem ter zahvalo za vso naklonjenost in oskrbo, ki so je bili deležni. Kot majhno priznanje je podarila upravitelji Doma v Sekiri, dr. Herzogovi, dvojce zelo okusnih daril.

POČASTITEV
PRIMARIJA dr. PURTSCHERJA

Svetovnoznani zdravnik za očesne bolezni primarij dr. Adolf Purtscher, ki ga pozna tudi mnogo naših ljudi, je pred kratkim praznoval sedemdesetletnico svojega življenja. V počastitev njegovega življenjskega jubileja in njegovega zaslužnega človekoljubnega delovanja so dr. Purtscherju priredili minulo soboto v deželni bolnišnici v Celovcu slavnostno uro. Na proslavi sta podčrtala življensko delo in osebnost dr. Purtscherja namestnik deželnega glavarja Krassnig in predsednik I. dunajske očesne klinike profesor dr. Mellers.

IUS KOZAK:

Beli mecesen

17

„Martin, Martin!“ Vila je roke v obupu. V gosti temi se je sesedla. Nikamor več ni mogla. Noge so krvavele, lasje so ji padali čez čelo na razgaljene prsi, z rokami se je oklepala drevesa. Spodaj pod njo je žuborela voda. Bila je žejna, da bi legla vanjo.

Tedaj je začudila, da krvavi. A ni se mogla dvigniti. Padla je v sladko nezavest.

Tri dni pozneje se je zbudila v koči, a ni razločila, kje je. Smrtna mrzlica je pretresala ubogo telo, ki se je borilo z zadnjimi urami. Martin je držal roko in gledal trdo v usodo. „Kaj se je zgodilo, kaj se je zgodilo, Katarina?“ je zaman izpraševal.

Bala se ga je in se branila v vročici. Noč in dan je prebedel Martin in strmел v uganko.

Nekega večera se ji je razjasnilo obličje. „Martin!“ je zašepetala.

„Katarina, Moja Katarina!“

„Nikoli ne bova imela mlina!“ je dejala mehko. Vstal je in jo objel. Tako se ni nikoli ljubil človeka. V silnem objemu jo je hotel obuditi v življenje.

„Igra se, igra se,“ je bledla.

Po zarjavelem obličju moža so lile solze.

„V vodo bo padel! Padel bo! Drži ga!“

Moščenica pri Bilčovsu

(V spomin sinu naše zemlje)

Veliko žrtev in skrbi prevzamejo oni starši, ki dajo svojega sina ali hčerko v mestne šole študirat. Skrb, kaj bo iz njega, bo li ostal zvest vzgoji in narodu svojih staršev, vse to teži vsakega zavednega očeta in mater. Poleg tega pa še gmotno financiranje študija, tudi to ni malenkost. Pa so premagali pred približno 55-imi leti p. d. Lijnčičevi starši na Moščenici te presodke in so zapeljali svojega nadarjenega 13-letnega sina Blaža Reichmana v celovško gimnazijo. Dobro se je fant učil, kar je delalo staršem veselje in ko je po dokončani maturi na celovski gimnaziji naš nadebudni študent odšel na Dunaj na univerzo, je bilo to v ponos ne samo Lijnčičevi hiši, ampak celi naši vasi, da celi bilčovski župniji. Posvetil se je mladi visokošolec pravnemu študiju, katerega je tudi uspešno končal. Postal je doktor prava in se odločil za sodnijsko prakso.

Pri vseh naporih, pri študiju in bivanju v tujem mestu je ohranil ljubezen svojim staršem, svoji rojstni vasi in fari in tudi slovenskemu narodu. Seveda je vsled tega imel težave na službenih mestih, ko so ga porivali sem in tja, toda on ni klonil, ostal je naš Blaž, četudi je bil doktor in sodnik. Za časa plebiscita 1920 se je boril na slovenski strani. To ga je onemogočilo med svojim ljudstvom na Koroškem. Nemški šovinisti mu niso dali službe. Moral se je podati v Jugoslavijo, kjer je dolga leta bil okrajni sodnik na Prevaljah in nato do

zloma Hitlerjevega in Mussolinijevega režima v Kočevju. Po osvoboditvi je služboval še v Ljubljani in nato stopil v zasluženi pokoj. Težave je imel celo svoje življenje.

Vedno je bil idealist in tudi ostal. Ljubil je slovenski narod in prav posebno še svojo ožjo domovino Slovensko Koroško, Rož in Gure, kjer je bil doma. Do zadnjega zdihaja je bilo njegovo srce v skrbi in ljubezni za svoje in naš slovenski narod. Toda usoda je hotela, da je to ljubeče srce prezgodaj nehalo biti. Srčna kap je dne 27. junija 1952 pretrgala nit njegovega življenja. Dne 27. junija t. l. smo se poslavljali od njega ob odprtem grobu na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani. Skoro vsi v Ljubljani in okolici bivajoči koroški rojaki so se udeležili pogreba. Iz vrst Kluba Koroških Slovencev je imel njegov tovariš poslovilni govor in pevc Korošci, ki bivajo v Ljubljani, so mu zapeli ganljive žalostinke v slovo. V imenu njegove ožje domovine zamejske Koroške in v imenu njegovega rojstnega kraja se je poslovil od njega Janko Ogris iz Bilčovsa.

Umrli si, dragi Blaž, telesno, a duh tvoj bo živel trajno med nami in nas bodril, da ohranimo isto zvestobo v borbi za naše narodne pravice, kot si jo ohranil ti. Počivaj mirno v osrčju Slovenije v beli Ljubljani v metropoli slovenske zemlje, katero si tako iskreno in dosledno ljubil.

Št. Jakob v Rožu

nih mestih v enaki meri. Očitno je, da so prošnje dr. Hoje za dodelitev železniške in zvezne bolniške blagajne kakor tudi bolniške blagajne za mojstre obležale do danes nerešene v predalu zdravniške zbornice, medtem ko je le-ta takoj ugodila celo pozneje vloženim prošnjam dr. Chroboka.

Doslej nerešena je ostala le še skupna prošnja za dodelitev bolniške blagajne za delavce in nameščence ter kmetijske bolniške blagajne, o kateri bodo odločali v teh dneh. Upravičeno pričakujemo, da bo vsaj tokrat enako upoštevana tudi prošnja slovenskega zdravnika, ker bi bili v nasprotnem slučaju prisiljeni, da podvomimo v nepristranost zdravniške zbornice. Mnenja smo, da bo tudi ta vsekakor morala upoštevati soglasni sklep občinskega odbora, ne pa ravnati popolnoma enostransko in nedemokratično, s tem pa enega izmed obeh zdravnikov prisiliti na brezposelnost, medtem ko bi drugi ostal že v naprej preobremenjen z delom, kar nikakor ne more biti v prid prebivalstvu, ki je potrebno zdravniške oskrbe.

ŽRELEC

V gospodarskem posloju posestnika Simona Macherja je pretekli petek izbruhnil požar in kakor domnevajo zaradi nakupičenega vlažnega sena. Žrtev ognja je postalo celotno gospodarsko poslopje in prizidana uta za vozo-

ve. Poleg tega je zgorelo 11 vozov rži, 14 vozov sena, stroj za rezanje krme in mlatilnica, elektro-motor in več drugega kmetijskega orodja. Požarna bramba iz Podkrnosa je bila kmalu na licu mesta in se ji je posrečilo razširjenje ognja ustaviti. Nastalo škodo cenijo na okoli 100.000 šilingov.

ŽITARA VES

Posestnik Peter Lesjak, p. d. Drobež v Zitari vasi, je preteklo sredo postal žrtev svojega poklicnega dela kot kmet, ki je prav tako združeno z mnogovrstnimi nevarnostmi, bodisi na polju, v gozdu, hlevu ali skednju. Drobež je vozil s svojim traktorjem na skedenj. Ko se je obrnil, je strmoglavil s traktorjem čez 4 metrov visoki most, ki služi za vožnjo na skedenj in tako obležal pod traktorjem. Utrpel je težke poškodbe, ki jim je kakšne pol ure po nesreči podlegel.

OKOLI VRBSKEGA JEZERA

Hotelirji in lastniki penzionov ob Vrbskem jezeru z letošnjo tujsko-prometno sezono nikakor niso zadovoljni. Pričakovani dotok gostov na zares krasna letovišča se ni izpolnil in sicer kljub spretni in dobri tujskoprometni reklamirani. Oni redki gostje, ki so svoje letovanje ob Vrbskem jezeru pričeli pa kmalu odhajajo. To pa zaradi občutne druginje, ki vlada v hotelih in penzionih. Zelo majhne porcije prehrane stanejo veliko denarja, na primer porcija rib iz Vrbskega jezera, sestojča iz treh majhnih krljev stane 14 šilingov, četrt vina 7.50 šilingov, prenočišče z dvema posteljama za eno noč 36 šilingov. Take cene seveda za malega človeka, ki bi hotel prebiti svoj dopust na Vrbskem jezeru niso znosne in pomenijo v treh tednih znatno premoženje.

NOVE PROMETNE UREDBE V CELOVCU

Sporazumno z zvezno policijsko direkcijo javlja celovski magistrat nove prometne uredbe v Celovcu.

Postaja avtobusov avstrijskih zveznih železnic pred Prometnim uradom (Verkehrsbüro) je od preteklega ponedeljka ukinjena. Železniški avtobusi se od ponedeljka na tem mestu in na južni strani Sternalne ne ustavljajo več. Hkrati je za železniške avtobuse od glavnega kolodvara v smeri Beljak, Borovlje in Neumarkt urejenih na Kardinalsplatzu pet postajališč in sicer tri na vzhodni strani poslopj 8 in 10 in dve na vzhodni strani poslopj 2 in 5. Postajališča so označena s potrebnimi napismi. Prihod in odhov avtobusov je zaradi prometno-tehničnih vzrokov dopuščen le čez Paradeisergasse in Burggasse.

Najvišja vozna brzina za avtobuse na linijah v Celovcu in Celovec-jezero je omenjena na 25 km na uro.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschleßbach 17.

Brez teže gredo. Zdaj poizkušam vzeti kolesom težo, videl boš, vrtelo se bo.“

Še dolgo je razlagal Revež nejevernemu Martinu.

„Vsi ljudje na svetu so ga poizkušali, kaj meniš, kako bo, če pride iz tunjske fare?“

„Hml!“

„Meni verjemi, ko se bo zavrtelo, ne bo ljudem umiralo.“

Medtem je prišel bebec v izbo in z radostnim očesom gledal v kolesa.

„I, i, artli!“ je hropel, da se je Martin hitro ozrl.

„A... a... artli!“

„Ta mi pomaga.“

Martin je hotel oditi. Revež pa je prosil: „Ostani nocoj pri meni. Ne vem, kako je to, če tebe vidim, zaupam, da pojde.“

Pripovedoval je o Trati in o Smrekarjevih.

„Stari tvoj trpi. Mlada je strupena in ga živega grize. Prepisal še ni. — Smrekar je spravil lepe denarje. Gržini pa leži les. Lizo le redko vidim.“

Preden sta legla, je prosil: „Martin, če se meni kaj zgodi, vzemi tega reveža k sebi.“

„Bom!“

„Obljubiš?“

„Na, besedo!“

Drugo jutro je Martin odšel in se izgubil v gorah. Tri dni je ležal v Kalcah. Ko se je vrnil, je bil še bolj molčeč kot prej. Kakor bi zaklenil besede.

(Dalje)

Po cvetočih krompirjevih nasadih Podjune

Da, kot cvetlica, skrbno negovana in oskrbovana vrtna rastlina je veljal v Evropi še v XVII. stoletju naš navadni, danes od vsega nekdanjega čara in leska prosti jedilni in krmni krompir. Toliko večjo vlogo igra on sedaj v prehrani človeštva in živalstva. In ni slučaj, da se cele dežele n. pr. Holandska, Angleška itd. posvečajo posebnemu semenskemu pridelovanju te plemenite rastline. Pa tudi vsi primerno vlažni in hladni slovenski okraji — in onstran Karavank in Julijskih alp so že od narave poklicani za pridelovanje posebno dobrega semena krompirjeve rastline.

Pet let službenega delovanja v metropoli Gorenjske me je čisto posebej usmerilo v pridelovalno tehniko tega njivskega sadeža. In slučaj je nanesel, da sem po zasedbi Slovenije po Hitlerju za par tednov nastopil na deželno posestvo na Bledu dedščino enega prvih naših specializistov v vzgoji krompirja. Bila je to tov. inženier Tilka Krivic-eva, ki je po zasedbi sicer vztrajala par mesecev, potem pa se „osvobodila“ hitlerjevskih „osvoboditeljev“ in prešla v Ljubljano s takrat še nekoliko večjimi narodnimi svoboščinami.

Tovarišice torej leta 1942 na Bledu nisem našel več, vsaj je tudi osebno niti nisem poznal, imel pa sem priložnost občudovati njeno izredno marljivo selekcijsko delo, katerega sem razvidel iz stotih po zasedbeni oblasti razmetanih in uničenih odbranih grmušljih takrat najbolj čislane domače sorte oneida — kresnik (šneflok).

Slučaj je nanesel, da se po 10. letih znajdem in spoznam v Celovcu osebno s tovarišico Tilko in da z njo obiščem nekaj naših vnetih pridelovalcev. V krompirjevo strokovnost najinega dela se vendar ne bom spuščal, to je stvar posebnih suhoparnih števil in tujk, ki bi vas dolgočasile, pač pa zabeležujem tu par stranskih popotnih zanimivosti.

Pri Kunčiču v Spodnji Kneži, po nemško menda Grafenbach, po krajevni obliki in formaciji pa bi dejal „potok v grabnu“, kajti vijugasto, hladno in temno gozdnato sotesko predstavlja ozka dolina, v kateri se tesno ob deročem potoku stiska prijazna Kunčičeva domačija. Pred vhodom v sotesko razkošni, vendar nekam zapuščeni Grebinski kloster. Drugače vsepovsod les in zopet les. Leitgeb v Sinči vesi, ki je pri tem lesu menda tudi ne- kako prizadet, zaposluje baje po naših gozdovih 700 drvarjev, v lesnih tovarnah pa 400 delavcev.

Da so nasadi na globokem grebinskem polju kljub letošnji suši odlični, ni treba posebej omenjati. Kljub temu ugotavljamo v tem okolišu največjo gospodarsko krizo, katero je naše podeželje v povojnem času doživelo. Za pitalci ni povpraševanje, domače maslo nihče ne odkupuje več. Za jajca in teleta se plačuje tu sicer iste cene kot v Jugoslaviji, dočim je maslo (putr) v Sloveniji za 20 do 30% dražje.

Urno zdijamo skozi Grebinj in Rudo ter ob slikovitem, dolgem lipiskem potoku čez Dravo v Dob, k Božiču.

Tehnizacija je ustvarila tukaj čudeže. Plavalasi nica Marko preobrača zemljo z velikim traktorjem, kljub peklenke vročine, kakor bi se igral. V dvorišču se blesti povsem nova, iz Graza dobavljena sesavka (pumpa), z velikim razpršilcem (Grossberegner), ki vrteč se z enega mesta škropi istočasno površino 3000 m² in brizgne vodo 60 m visoko. Že lani, ko je v Podjuni pustošila enako silna suša je Božič škropil svoje nasade z malo škropilnico traktorja in na ta način pridelal kljub suši s površine 2 birinjev en vagon gomoljev.

Na zelenem otoku pliberskega barja, pri Zdvocu v Senčnem kraju, sicer ni čutili znatnejših posledic suše, toda odkar mu je umikajoča se vojska leta 1945 uničila njegovo staro preizkušeno sorto rži, ne more priti več do pravega pridelka. Vse plemenite sorte kljub zadostni fosforizaciji zemlje naredijo sicer lepo klasje, ko pa to dozoreva, se dvigne prazno — navpik.

Hojnik lastnik sicer manjšega, toda najintenzivnejšega posestva v Mokrijah, se kljub 11 mesečnem partizanstvu in 11 mesečnem izseljeništvu svoje družine (kar doznavam šele danes) ter težki, k sreči prestali bolezni ne dá upogniti in se danes ponša z odličnim, kot morje modrim in enakim nasadom.

Ne zaostaja v Mokrijah dosti tudi Šturm, samo da je on težje prizadet od posledice suše. Prvo in edino s plodovi prav obilno založeno sadno drevje, v kolikor smo ga videli v

Podjuni, rešuje Šturm na ta način, da k vsakemu drevesu dnevno zapelje po 800 do 1000 l vode.

Pomladanski dolgotrajni mraz, potem slana, sedaj pa strahotna suša uničujejo tudi v Mokrijah z doslej neznano silo poljske pridelke.

Pri Plišovniku v Lancovem ob Zblaškem jezeru si skušajo nekoliko omiliti zle posledice lotešnje slabe letine s skromnimi dohodki od številnih dunajskih letoviščarjev, toda materi gospodinji, ki je pred mesecem izgubila svojo edino marljivo in ljubljeno hčerko, zaplavajo oči v tožnem hrepenju čez prostrano, modro jezero, češ: „Vidite, tamle tista rumena lisa ob robu jezera, to je ječmen in zraven njega požeta njiva s kopicami, to je rž z mojega doma, od Vazarja v Spodnjih Vinarah. Vsak dan ko grem tu mimo, mislim nanj!“

Pri Smolniku v Pogrčah, kljub visoke prisojne lege ni zaznati hujših posledic suše, kar bo bržčas pripisovati tudi smotrnemu, umnemu globljemu obdelovanju zemlje. Vsak, kdor še ni bil tu, obstane ves zadavljen ob novi Pavleži stanovanjski hiši in utone s svojimi očmi ves v globoki dolini Bele s samotno belo klanško cerkvico sredi gozda, z logi in dobravami proti Galiciji in obema sivima šiljastima stožcema Obirjev.

In ne morem si kaj, da bi se ob tej priložnosti ne spomnil (čisto sam zase) tudi dragega, kot jekleno klenega tovariša-idealista, rajnega Kavha, ki me je še pred letom dni spremljal vso dolgo pot od Enceljne vasi do Bele sam in še čez tik do gore — —.

Potrkanje zvoncev mirno se pasče živine v Pavleževem zasebnem in srenjskem pašniku med logi ob vodi prihaja k nam čas tiše, čas glasneje, čas zamolklo, čas drobneje.

Malo delj se pomučimo na naši letošnji zadnji podjuni pridelovalni postaji za semenski krompir, pri Vazarju s Spodnjih Vinarah. Tudi tu je uspelo ustvariti skrbnosti gospodarja sredi ob suše požganih polj zeleno oazo bohotnega izenačenega, zdravega nasada. Pa tudi ni nič čudnega! Andrej je pač vpošteval navodila Južnokoroške semenarske zadruge, je pridno in sproti iz nasada ruval vse, kar je bilo bolnega in tujega in je vsaki drugi dan šel

z mrežno brano ali s kultivatorjem čez njivo ter na ta način ohranjal zemljo rahlo in — vlažno. Prva semenska trgovina v deželi, Keuschnigg v Celovcu, je že vedela, zakaj je ravno — Vazarju poverila razmnožitev žlahne sorte fižola — Saks. Vendar poudarja gospodar, da mu je kljub vsemu povzročil mraz na predkaljenem nasadu 8000 do 10.000 šilnikov škode. Tov. Tilka priporoča škropljenje kot preizkušeno sredstvo proti mrazu.

Končno se vključi v diskusijo tudi naš vozač Šorš z ugotovitvijo, da je videl na Danskem v poljedelstvu že tako zelo izpopolnjeno tehnizacijo, da vršijo vsa dela pri strojih z rokavicami. Tudi pri Vazarju ugotavljajo letos nenavadno krizo v prodaji ščetinarjev. Leto pač povzroča deloma nespretna avstrijska agrarna politika, deloma pa tudi uvoz iz sosednjih držav. In tu nam Tilka zaupa novico, da Jugoslavija izvažala prašiče, uvažala pa mast. Za kožo izvoženega prašiča je namreč mogoče dobiti 36 kg masti, zato to navidezno nerazumljivo trgovanje. Sredi ognja živahne polemike okrog perečih kmetijsko-trgovinskih problemov zapustim skrivaj svojo družbo in se podam izven hiše, da poiščem tovariša inženierja Marko-ta. „V drevesnici bo“ de smeje dobra Katrea. In komaj mi je uspelo v pred leti vsled zmrljine skoraj docela uničeni, danes vendar povsem pomlajeni drevesnici najti tovariša izza mojih mladih let.

Svojim očem skoraj ne morem verjeti, kak čudež se vendar tu dogaja! Dočim je vse naokrog ob drevesnici od suše rujavo in požgano (tudi že starejša, na stalno mesto posajena drevesca smo videli vsled letošnjega pomanjkanja vlage onstran jezera že uničena!), pokazujejo drevesca Marko-tovega nasada bohotno zelene 1/2 do 1 m dolge poganjke. „Vidiš, to je pravilno obdelovanje, stalno rahljanje zemlje. In samo malo prebrska prijatelj prhki zgornji sloj in pod njim se pokaže sveža, vlažna prst. Čudež, kakor vrelec vode v puščavi!“ Pa pogled tovariš, koruzo preko plota drevesnice, tudi ona je tako skrbno obdelana in rahljana in tudi pri njej ni opaziti posledic suše! Tu se pač vidi, kaj zamorejo ustvariti v danih razmerah pridnost, znanje in stare izkušnje.

France Vernik

RADIO - PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sreda, 23. julij:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Peste melodije — 8.30 Pozdrav zate — 10.30 Mali koncert — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.00 Novosti iz Štajerske — 14.30 Poročila. Objave. Pomenki z ženo — 20.48 Opera „Tristan in Isolda“.

Četrtek, 24. julij:

6.10 Za kmetijstvo — 8.30 Pozdrav zate — 10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 11.00 „Mi predstavljamo!“ — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila. Objave. 14.40 Komorna glasba. Izvajata: Uros Preborske, violina; prof. Lucijan Marija Škerjanc, klavir — 16.00 Pevska ura — 16.30 Igra godba na pihala — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 „Pravljice, ki so in mislo pravljice...“ (glasbena oddaja) — 20.15 „Šumni studenec“, narodna glasba.

Petek, 25. julij:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.45 Za podeželsko ženo — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Poročila. Objave. 14.40 Komorna glasba. Izvajata: Uros Preborske, violina; prof. Lucijan Marija Škerjanc, klavir — 16.00 Pevska ura — 16.30 Igra godba na pihala — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 „Pravljice, ki so in mislo pravljice...“ (glasbena oddaja) — 20.15 „Šumni studenec“, narodna glasba.

RADIO LJUBLJANA

Sreda 23. julij:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Po različnih plateh o raznih stvarih — 13.15 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 14.10 Opoldanski koncert — 15.10 Zabavna glasba — 18.30 Lahka glasba — 18.40 Igrajo Veseli godci — 19.10 Partizanske pesmi in koračnice — 19.40 Zabavna glasba — 20.00 Lepe melodije — 21.30 Operni baleti.

Četrtek, 24. julij:

5.00 Pester glasbeni spored — 12.00 Zname melodije — 13.15 Drobne skladbe starih mojstrov — 14.00 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 15.10 Zabavna glasba — 18.30 Nekaj južno-ameriških ritmov — 19.00 Oddaja za žene — 19.40 Zabavna glasba — 20.00 Domače aktualnosti — 20.15 Zbori in solisti pojo slovenske narodne pesmi — 22.20 Igra Študentski plesni sekstet.

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

Od 25. do 28. julija:
Liebe unter schwarzen Segeln

Peterhof

Od 25. do 28. julija:
Das Tal der Leidenschaften, barvni film

KRIVA VRBA

23. in 24. julija:
Madame Bovary

VELIKOVEC

23. in 24. julija:
Belita tanzt
Od 25. do 27. julija:
Tromba

SLUŽBENI ČAS PRI KMETIJSKI ZBORNICI

Uradni čas pri kmetijski zbornici in okrajnih kmečkih zbornicah so toliko spremenili, da v sobotah ne uradujejo. Sobotni čas nadoknadijo v ostalih dnevih. Promet za stranke je slej ko prej v ponedeljkih in četrtekih od 8. do 12. ure.

TEŽKA AVTOBUSNA KATASTROFA NA KOROŠKEM

Minuli petek ob štirih popoldne se je pri merila pri Obervellachu ena izmed največjih avtobusnih katastrof na Koroškem. Nek avtobus, ki je bil zaseden od 24-članske družbe iz Berlina, je pri vožnji od Mallnita v smeri proti Obervellachu v vasi Dörenvallah na nekem ovinku strmoglavil čez tri metre visoko obcestno obrežje in se večkrat preotalil. Avtobus je obstal obrnjen s kolesi navzgor. Vsi 24 potniki so bili poškodovani, v pretežni večini težko, od katerih jih je do danes 6 umrlo. Nemudoma so pričeli z reševalnim delom ter so ponesrečence prepeljali v bolnišnice v Spittal, Beljak, Lienz in Celovec. Domnevajo, da je odpovedala zavora ter da je vsled tega nastala usodna nesreča. Zdravnik je vozniška preiskal na količino zaužitega alkohola, vendar je bila ugotovitev negativna.

POUK ZGODOVINE V ŠVICI

V nekaterih švicarskih šolah so zastavili dijakom naslednja vprašanja: Kdo je bil Hitler? Kdo je bil Mussolini? Kdo je bil Himmler? Zakaj mnogi Židov protestira proti sklenitvi pogodbe med Zapadno Nemčijo in Izraelom? Kaj je koncentracijsko taborišče?

Dijaki in dijakinje, v starosti 17 do 19 let naj bi bili na ta vprašanja odgovorili pismeno. Na splošno so odgovorili dijaki bolje od dijakinj. Med dekleti so nekatera odgovorila, da o tem niso nikoli ničesar slišala. Druga so odgovorila, da je bil Hitler nemški oficir, Mussolini pa Francoz. O Himmleru in koncentracijskih taboriščih večina švicarskih dijakov in dijakinj ni ničesar slišala. Na vprašanje, zakaj Židje nasprotujejo pogodbi z Nemčijo, so mnogi odgovorili, da je vzrok najbrž velika razdalja med obema deželama. Švicarski pedagogi so po teh poraznih rezultatih sklenili, da bodo v bodoče v predavanjih zgodovinskim dogodkom posvečali več pozornosti.

AVTO, ČOLN IN HELIKOPTER

Nemški inženir Hans Kohr je izdelal načrte za novo vozilo, ki ga bo moč uporabljati kot avtomobil, motorni čoln in helikopter. Veliko bo približno tako, kakor športni avto, upravljal pa ga bo vozač enako na kopnem, v zraku in na vodi. Če se bo hotel dvigniti v zrak ali zaveziti na vodo, bo lahko ostal na sedenju. „Univerzalno vozilo“ bo vozilo po zemlji in v zraku kakih 100 km na uro, po vodi pa 60 km. Stalo bo kakih 6.000 mark. Bencina bo porabilo na 100 km komaj 9 litrov.

KATERI NARODI NAJVEČ POJEDO?

Po podatkih FAO Mednarodne organizacije za prehrano in poljedelstvo Organizacije združenih narodov se najkrepkeje hranijo sledeči narodi. Največ pojedjo Novozelandci, ki zaužijejo dnevno hrane v vrednosti 3.400 kalorij (na prebivalca), slede jim Švicarji in Danci s 3280 kalorijami, Avstranci s 3270 kalorijami in nato šele Američani, ki pojedjo na dan hrane v vrednosti 3215 kalorij. Najbolj pičli so dnevnimi obroki na enega prebivalca v Indokini — 1560 kalorij, v Indiji s 1600 in Indoneziji s 1936 kalorijami.

Beljakovinate hrane največ zaužijejo dneвно v Novi Zelandiji, kjer odpade na enega prebivalca v Indiji samo 41 gramov, v Švici 98, na Irskem 97, na Finskem 96, v Kanadi 94 in v Združenih državah Amerike 92 gramov. Dnevna poraba beljakovin na enega prebivalca znaša v Indiji samo 41 gramov (6 gramov beljakovine živalskega izvora), v Indokini 37 gramov (5 gramov).